

[Kirsten Jacobsen]

lere er helt fornuftige. Det, jeg synes var ufornuftigt, var at bygge 21 mere, end man havde brug for. For man byggede jo 25, når man havde brug for 4.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Hr. Atli Dam for en kort bemærkning. Og så vil jeg tro, at debatten nærmer sig sin afslutning.

(Kort bemærkning).

Atli Dam (S):

Ja, det er jeg enig med formanden i. Jeg mener, det er ret beskæmmende, at to medlemmer af Folketinget skal stå og bruge tiden til sådan en ørkesløs trætten. For vi havde sandelig brug for 21 trawlere, og det har vi fortsat.

Af rejeskibene har vi, som jeg nævnte før, 5-6 tilbage. Vi har adskillige ferskisketrawlere, som kan bruges i fremtiden, i hvert fald når man skal scrappe fra den rigtige ende, nemlig den ældre ende af flåden.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 16 af Sonja Mikkelsen (S), Anne Birgitte Lundholt (KF), Svend Heiselberg (V), Lilli Gyldenkilde (SF), Addi Andersen (CD), Jørgen Estrup (RV) og Ole M. Nielsen (KRF) (se foran) vedtoges med 104 stemmer (S, KF, V, SF, CD, RV og KRF) mod 8 (FP).

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden af Kirsten Jacobsen (FP) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Første behandling af lovforslag nr. L 87:

Forslag til lov om ændring af lov om leje og lov om midlertidig regulering af boligforholdene. (Lejefastsættelse i en- og tofamiliehuse og ejerlejligheder, der udlejes tidsbegrænset).

Af boligministeren (Kofod-Svendsen).
(Fremsat 24/11 93).

Første næstformand (Ivar Hansen):

Som tidligere meddelt udgår denne sag af dagsordenen.

Den næste sag på dagsordenen var:

12) Første behandling af lovforslag nr. L 88:

Forslag til lov om statsgaranti til lån til skoler og forsøgsbyggeri m.v.

Af boligministeren (Kofod-Svendsen).
(Fremsat 24/11 93).

Første næstformand (Ivar Hansen):

Som tidligere meddelt udgår denne sag af dagsordenen.

Den næste sag på dagsordenen var:

13) Første behandling af lovforslag nr. L 93:

Forslag til lov om Kulturfonden.

Af kulturministeren (Jytte Hilden).
(Fremsat 24/11 93).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Søren Hansen (S):

Når man kigger ud over Danmark på sådan en grå og trist decemberdag, kunne landet tage sig noget kedeligt ud, men hvis man så dykker ned i dette lovforslag, viser det sig, at Danmark slet ikke er gråt og slet ikke er trist, men at der faktisk er temmelig meget liv i kludene. Det viser sig nemlig, at masser af mennesker rundt omkring i det danske, tilsyneladende lidt grå samfund sætter masser af kulør på tilværelsen.

Forslaget om at gøre Kulturfonden permanent er et godt og fornuftigt forslag. Det er det på mange måder. Det er det, bl.a. fordi de forholdsvis få kroner, der kastes ud fra statskassen til dette formål, udløser mange millioner fra andre kasser, fra amter, fra kommuner, fra fonde og privat side i øvrigt. Alt sammen går det ud på at gøre vores samfund og tilværelsen mere spændende, at udvikle nye muligheder. Det synes vi alt sammen er godt og fornuftigt.

[Søren Hansen]

Jeg synes også, det er godt og fornuftigt, at man har opblødt nogle af grænserne, sådan at der ikke er alt for skarpe grænser for det, den kommende bestyrelse kan yde tilskud til. Også den side af sagen synes jeg er fornuftig.

Der er tale om områder, hvor mennesker engagerer sig i kvalificerede projekter. Når man tænker på, hvor mange mennesker der spilder tiden, og hvor meget gråt der jo trods alt er, er det helt rart, at vi her kan støtte kvalificerede projekter og menneskers engagement i ordentlig og opbyggelig virksomhed.

Så der er mange gode grunde til, at Socialdemokratiet med glæde støtter dette lovforslag.

Grethe Fenger Møller (KF):

Da Folketinget vedtog forsøgsordningen om Kulturfonden, var det, mens hr. Ole Vig Jensen var kulturminister, og det stod Det Konservative Folkeparti også bag. Det blev en forsøgsordning på 3 år, senere 4 år, hvor ministerens forslag nu går på, at man skal gøre forsøgsordningen permanent.

Vi synes i Det Konservative Folkeparti, at det har været spændende, at forsøget blev iværksat, og at det også har været spændende at se på de forskellige evalueringsrapporter, der er kommet i forbindelse med denne forsøgsordning, og også den evalueringsrapport, der er kommet fra bestyrelsen.

Vi har, da vi skulle nå frem til vores holdning til dette lovforslag fra ministeren, overvejet, om vi syntes, det var hensigtsmæssigt at gøre det, der er indeholdt i forslaget, nemlig at støtte en række nye kulturaktiviteter eller gøre nogle kulturaktiviteter permanente; det er jo altid spændende i sig selv, at man kan gøre noget nyt og noget mere for kulturen. Over for det har vi måttet afveje de udgifter, der er forbundet med det lovforslag, som ministeren har fremsat, og vores konklusion har været, at med den økonomiske ramme, der er, er forslaget for omfangsrigt.

Vi kan derfor ikke gå ind for en permanentgørelse af Kulturfonden.

Pernille Frahm (SF):

Jeg kan tilslutte mig den socialdemokratiske ordførers glæde og sige, at det også er med glæde, SF støtter dette lovforslag.

Jo mindre bureaukratisk en sådan fond bygges op, og jo videre rammer den får, jo større muligheder bliver der for, at der kan igangsættes spændende, nye, grænseoverskridende aktiviteter. Det har jo vist sig – vil jeg så sige i modsætning til den konservative ordfører – at denne meget beskedne økonomiske ramme faktisk har været i stand til at igangsætte utrolig mange aktiviteter. Så jeg kan ikke dele bekymringen over den økonomiske ramme for forslaget. Tværtimod synes jeg, at hver krone har vist sig at være pengene værd.

Det eneste, jeg måske kan sige vi skal til at overveje, er de problemer, der kan blive med, at aktiviteter har svært ved at komme ud af fonden igen og over i en anden form. Det er noget, jeg synes vi skal tage op på et senere tidspunkt. Da vi lavede tips- og lottolovgivningen, snakkede vi lidt om at få en model, som kunne videreføre nogle af aktiviteterne. Det håber jeg vi taler videre om, sådan at der ikke bliver en tendens til, at nogle kulturelle aktiviteter hænger fast i Kulturfonden og dermed bremser nye initiativer.

Som sagt støtter SF forslaget med glæde.

Ernst B. Schmidt (FP):

Da vores ordfører ikke kan være til stede, skal jeg kort meddele, at lovforslaget jo ikke er Fremskridtspartiets livret, men at vi selvfølgelig vil deltage på saglig vis i udvalgsarbejdet.

Addi Andersen (CD):

Da CD's indfaldsvinkel er, at Statens Kunstfond og Kulturfonden dækker hver sin vinkel i dansk kunst og kulturliv, vil min ordførertale omhandle både lovforslag nr. L 93 og lovforslag nr. L 94 om Statens Kunstfond.

Statens Kunstfond har den vigtige opgave at fremme den skabende kunst, mens Kulturfonden arbejder ud fra en bredere opbakning til den folkelige kultur og mere tværgående initiativer.

CD var meget skeptisk, da Kulturfonden blev startet som et forsøg, men tiden har tydeligt vist, hvor stor og bred en opbakning der har været – spredt over hele landet. 1.084 forsøg taler deres tydelige sprog, og det vil vi gerne kvittere for.

Ingen kan være i tvivl om, at vi i CD gerne ser Statens Kunstfond styrket; det hilser vi med glæde. Men i disse krisetider ligger det os

[Addl Andersen]

også på sinde at bakke op omkring Kunstfonden, som har bragt interesse og gode initiativer frem blandt såkaldt almindelige mennesker med kunstneriske talenter.

CD kan derfor bakke begge ministerens forslag op.

Merethe Due Jensen (KRF):

Kulturfonden er faktisk et godt initiativ, som vi i Kristeligt Folkeparti gerne ser fortsat.

Det tiltalende ved Kulturfonden er, at den har mulighed for at støtte idéskabende og udviklende kulturelle processer mellem etablerede kunstnere og den mere folkelige kultur. Med »folkelig kultur« forstår jeg også amatører.

Jeg mener, at de hidtidige positive erfaringer med Kulturfondens virksomhed tilsiger en fortsættelse af Kulturfondens fortsatte virke. Den kulturelle og geografiske bredde, som Kulturfonden hidtil har støttet, skal fortsætte. Dog kunne man ønske, at de projekter, som Kulturfonden skal støtte fremover, fik en lidt større geografisk bredde; men det er jo mere op til ansøgerne end til Kulturfonden.

Jeg skal på Kristeligt Folkepartis vegne tilsi-ge forslaget en positiv udvalgsbehandling.

Bertel Haarder (V):

Somme tider må man spørge sig selv, hvordan kulturen klarede sig, før landet fik en kulturminister. I andre lande og i tidligere tiders Danmark var der masser af kulturliv, som klarede sig forbløffende godt uden hjælp fra en kulturfond.

Forklaringen er naturligvis, at der er sket det, at så meget andet er blevet gratis eller næsten gratis, hvorved skattetrykket er blevet så højt, at mange aktiviteter kvæles i fødslen. Og det må der så lappes på med endnu flere tilskudsordninger og tilskudspuljer, som borgerne må stille op i kø til med hatten i den ene hånd og ansøgningskemaer i den anden.

Derfor fik vi forsøgsprogrammet for folkeoplysning, forsøgsprogrammet for skolen som kulturcenter og det sociale udviklingsprogram, og af præcis samme grund fik vi Kulturfonden. Alle fire programmer udtænkt af radikale ministre, der jo på den ene side er liberale, og på den anden side ikke rigtig vil gøre noget ved den udfordring til det liberale, som den nordiske velfærdsmodels brandskatning har skabt.

Med disse programmer ville de lappe på det problem, at skattetrykket er blevet så højt, at det både skaber arbejdsløshed og kvæler det folkelige kulturliv. Når de ikke kunne give folk øget frihed til at bruge af egne penge til bl.a. kultur, så udvalgte de nogle til at udvælge nogle til på særlig udvalgte områder at bruge andres penge i stedet.

Hvordan er det så gået med disse forsøgsprogrammer? Efter Venstres mening har de ikke været nogen ubetinget succes. For det første har der været et kvalitetsproblem bl.a. med folkeoplysningsprogrammet.

For det andet kolliderer programmerne med det kommunale selvstyre. Programmerne virker som nye refusionsordninger, der tilskynder kommunerne til at øge udgifterne på bestemte områder, mens de i øvrigt opfordres til at spare. Det ligner jo de gamle refusionsordninger fra før kommunalreformen, idet man jo også med Kulturfonden reelt siger til kommunerne: I kan ikke selv finde ud af at støtte kulturlivet. Nu udnævner vi nogle, som er klogere end jer, til at give jer penge, hvis I vel at mærke sidder pænt og gør, hvad vi siger, som hunde, der skal have sukker. Undskyld billedet, men det er jo det, der ligger bag ethvert forslag om, at staten skal give tilskud på betingelse af, at kommunerne også giver tilskud, eller på betingelse af at andre giver penge. Problemet er, at sådanne tilskudsordninger nemt bliver vanedannende, nemt vænner folk af med at tage initiativer og tage pungen op, når der ikke er statspenge at hente.

Man må også spørge, om vi i Danmark har brug for endnu flere cigarkasser. Kulturministeren har vist tidligere vældig angrebet de mange cigarkasser inden for forskningsområdet; her har vi så en cigarkasse inden for kulturområdet, som hun altså er glad for – en cigarkasse bestyret af ministerudnævnte koryfæer – og derved skal vi så yderligere styre det frie liv, som trods skattetrykket stadig er tilbage.

Nu skal vi selvfølgelig ikke gøre ministeren til ansvarlig for hele den udvikling, vort samfund har taget med det stigende skattetryk, der nødvendiggør, at vi giver tilskud til mere og mere, og jeg vil også gerne føje til, at Kulturfonden efter omstændighederne har gjort det fint. Vi tager hatten af for bestyrelsesmedlemmerne og for formanden, som har slidt og

[Bertel Haarder]

slæbt for at få fordelt pengene på de over 4.000 ansøgninger. Vi har masser af ros tilovers for mange af initiativerne, men vi er overbevist om, at mange af de bedste ville have set dagens lys også uden denne fond.

Hvis vi havde penge nok her i landet og på statsbudgettet, så kunne vi måske godt overveje at lade fonden fortsætte lidt endnu, så længe tilskudsordningerne ikke blev vanedannende, men vi forstår ikke, hvor regeringen og kulturministeren finder pengene, for man kan da ikke bare lukke op og lade pengene fosse ud. Vi ville respektere det, hvis fondens fortsættelse var et led i en prioritering, hvor man tog det alvorligt at finde pengene andre steder på budgettet, eventuelt i andre ministerier, og vi har i Venstre masser af forslag til, hvor man kunne hente pengene. Men det er der jo ikke tale om. Regeringen vil ganske enkelt bruge et meget stort ekstra beløb, og det synes vi i sig selv er et problem. Dertil kommer, at Venstre altså også har nogle principielle indvendinger mod denne måde at genindføre de gamle refusionsordninger på.

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

Ja, det er jo interessant at høre det fra en tidligere minister, som sad i den regering, der var med til at indføre Kulturfonden.

Jeg kan forstå, at hr. Bertel Haarder mener, at tilskuddet kan være vanedannende, og at folk dermed vænner sig fra at få pengene op af lommen selv. Jeg er lidt nysgerrig efter at høre, hvor konsekvent hr. Bertel Haarder er i sit synspunkt på offentlige tilskud til kulturaktiviteter. Jeg har for ganske nylig set i TV-Avisen, tror jeg det var, at hr. Bertel Haarder har fået tilskud fra Undervisningsministeriet til at udgive en bog. Jeg er da lidt interesseret i at høre, hvor konsekvent denne holdning er.

(Kort bemærkning).

Søren Hansen (S):

Jeg forstår, at nu fosser pengene ud – det var udtrykket – eller det var det, de skulle til; nu skulle de fosse ud. Og hvor havde regeringen mon de penge fra? Jeg vil gerne spørge: Hvordan var det med pengene? Hvad gjorde de i det første år, det andet år og det tredje år, hvor man havde denne fond, og hvor Venstres ord-

fører, hr. Bertel Haarder, sad i den regering, som fik denne lov vedtaget? Hvad gjorde pengene dengang, da de blev anvendt til alle disse overordentlig mange udmærkede projekter? Fossede de ud, eller hvordan var det med pengene det første år, det andet år og det tredje år af denne lovs funktionsperiode?

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

Det skal jeg meget gerne forklare hr. Søren Hansen.

Forskellen mellem den nuværende regering og den tidligere er ikke, at der kommer forslag om penge til nye formål; det vil der komme under alle regeringer. Alle ministre vil komme i den situation, at de vil ønske ekstra penge til nyopståede formål eller til nye ideer, naturligvis. Så det er der ikke noget nyt i. Det nye er, at den tidligere regerings vedholdende krav om, hver gang der var merudgifter, så at finde tilsvarende mindreudgifter på andre felter, er totalt stoppet under den nuværende regering. Det har vi fået dokumenteret ved de svar, som finansministeren har givet os med hensyn til finansloven, som jo også viser, hvor kæmpe-mæssige udgiftsstigninger der er på Kulturministeriets budget. Så det er forskellen.

Der er ikke noget nyt i, at der kommer nye initiativer, som koster penge. Det nye er, at der ikke er modgående bevægelser, og at regeringen konsekvent nægter at tage det problem alvorligt.

Jeg kan jo snakke med om det. Jeg har jo set, hvordan livet i Undervisningsministeriet totalt har forandret sig ved regeringsskiftet, hvor embedsmændene pludselig ikke skal finde kompenserende besparelser for noget som helst. Det kan man se på finansloven, og undskyld, det kan man altså også se på kulturministerens del af finansloven. Det er det samme, der er sket på Kulturministeriets område.

Så vi er ikke imod nye initiativer og imod, at livet skal have lov at udvikle sig; der kan komme gode ideer. Men vi er imod, at man ikke tager alvorligt, at pengene skal findes på budgettet, og at man blot skriver nye vekslers på fremtiden. Så tak for det spørgsmål.

Og så vil jeg gøre opmærksom på, at der har været fire forsøgsprogrammer i alt. Jeg nævnte dem alle fire. Ingen af de tre andre er blevet fortsat. Dette er det eneste program, som man

[Bertel Haarder]

foreslår permanentgjort, og det er det, vi er betænkelige ved. Vi synes, man skal gøre som med de andre og sige: Det var godt. Vi har lært af det, men det skal ikke fortsætte.

Til fru Pernille Frahm vil jeg bare sige, at det var tipsmidler, der blev givet til udgivelse af »Grundloven«. De blev ikke givet i min tid som minister.

(Kort bemærkning).

Søren Hansen (S):

Nu er der jo altså tale om et initiativ, en lovgivning, som fortsættes. Der er altså ikke tale om en merudgift. Der er tale om, at vi fortsætter et initiativ, et godt initiativ, et fornuftigt initiativ taget af den forrige regering, hvori hr. Bertel Haarder havde sæde.

Den regering påtog sig til gengæld en merudgift, da den i sin tid etablerede denne ordning, som har vist sig at være så vellykket, at have så mange fornuftige og gode elementer i sig, at skabe så meget liv, at skabe så meget fest i det lille grå samfund, at vi synes, der er god grund til at fortsætte – ikke med en merudgift – men med det initiativ, der blev taget som sagt af den tidligere regering.

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

Hr. Søren Hansen må da ikke fortænke Venstre i, når regeringen forsøger at gøre sig populær overalt ved at skrive nye checks, trække nye vekslers på fremtiden, her fra talerstolen, hvor vi jo gerne skulle anskue den offentlige økonomi under en helhed, at gøre opmærksom på, at det, som dette samfund savner, er det modgående arbejde, altså det arbejde på at begrænse udgifterne, som foregik samtidig med merudgifterne i vores regeringstid.

Vi erkender blankt, at de samlede udgifter ikke blev skåret ned i vores tid, men vi skaffede penge til nye initiativer ved hjælp af besparelser andre steder. Og så er det fuldstændig ligegyldigt, om dette her nu er et nyt forsøgsprogram eller et gammelt, der fortsætter, for der var jo ikke penge på finansloven til det her. Det var jo et program, der kørte i en vis periode. Nu er det afsluttet ganske som de andre forsøgsprogrammer, og dette er det eneste af de fire forsøgsprogrammer, som foreslås gjort permanent.

Det synes Venstre altså er i strid med den idé, som vi har været fælles om, når det gælder forsøgsprogrammer, og vi har også de andre indvendinger, som jeg nævnte.

Kulturministeren (Jytte Hilden):

Jeg skal sige tak til hr. Søren Hansen fra Socialdemokratiet for påpegningen af den mangfoldighed, der rent faktisk er sat i gang med Kulturfonden. Lidt generelt til den diskussion, der har udsundet sig, vil jeg sige, at det jo er første gang, vi nu får et lovgrundlag for Kulturfonden. Det er det interessante.

Til fru Grethe Fenger Møller er der jo ikke andet at sige end: Ja, det er De Konservatives opfattelse, at det er for omfangsrigt. Det er ikke regeringspartierne opfattelse, og sådan er det.

Fru Pernille Frahm siger – hvad jeg tror er meget vigtigt og meget rigtigt – at Kulturfonden netop har været igangsættende. Derfor er der jo en fundamental forskel mellem denne vinkel på Kulturfonden og også Kulturfondens fortsatte arbejde og så det, som hr. Bertel Haarder på Venstres vegne giver udtryk for. Der er ikke tale om et forsøgsarbejde, der er ikke tale om et 7-punkts-program. Der er tale om en »havkat i hyttefadet«, som der er brug for i den kulturelle verden, som kan binde nogle ender sammen fra de professionelle og til amatørerne. Det kan man være for eller imod – fint nok – men det er faktisk, som det blev sagt fra SF's side, igangsættende.

Til hr. Ernst B. Schmidt må jeg sige, at det kommer ikke bag på mig, at det ikke er Fremskridtspartiets livret.

Jeg skal sige tak til fru Addi Andersen for den brede opbakning, jeg forstår der er både til dette lovforslag og til det forslag, der kommer til behandling bagefter.

Og jeg er meget enig med fru Merethe Due Jensen i, at det også er idéskabende.

Så vil jeg gerne sige et par ord til hr. Bertel Haarder. Tidligere havde man konger og mæcener; det var vel, hvad det offentlige bidrog med. De tærede vel på menigmands ressourcer, og det var vel simpelt hen, hvad man dengang kunne kalde en del af samfundskagen, som blev administreret bl.a. af en Christian IV. Sådan kan man godt se på det. Så at sige, at man ikke kan gå tilbage i historien og finde noget som det her, herregud, det viser en hi-

[Kulturministeren]

storieløshed i det indlæg, som man næsten ikke tror på, når det er den herre, der taler.

Så vil jeg også gerne sige, at vi ikke laver det her for at få ansat et antal mennesker til et eller andet. En af de gode grunde til at lave Kulturfonden er bl.a., at det er et af de steder, hvor man har en meget smidig administration, hvor tingene er blevet ekspederet med en hast, som næsten er usædvanlig i det offentlige. Det synes jeg faktisk er fint, og det kunne inspirere andre.

Man kan da godt have det synspunkt, at pengene fosser ud af kassen. Jeg synes, jeg hører det, hver gang en Venstremand åbner munden; det er altså ikke noget særlig kulturelt synspunkt, det bare lorum-larum, som man skal garnere sine synspunkter med.

Men når hr. Bertel Haarder har det synspunkt, undrer det mig, at han ikke som minister i mange tidligere regeringer under borgerlig ledelse har spurgt, om nogen ikke skulle gå ind i det og kigge på alle kulturbevillingerne, om man ikke en dag skulle kigge på, hvad pokker der egentlig foregik.

Det har den nuværende kulturminister og den nuværende regering gjort. Vi har rent faktisk en gruppe siddende, der prøver at lave en redegørelse over, hvad der er sket, siden vi fik en kulturminister, og hvordan tendensen og strømningerne er.

Hvem pokker har egentlig haft styr på alle de penge, der i 10 år er fosset ud? Hvem har overhovedet anet, hvad de gik til?

Det havde været interessant, hvis hr. Bertel Haarder havde sagt den nuværende regering tak for, at den rent faktisk går i gang med at finde ud af, hvordan pengene prioriteres. Jeg bruger ikke det mærkelige ord vandfaldet her, men skal bare i al – hvad skal vi sige – fredsommelighed gøre opmærksom på, at det drejer sig om 1 pct. af statsbudgettet, og en stigning på 10 pct. af det bliver ikke til så forfærdelig meget.

Til gengæld er det udtryk for en meget præcis prioritering fra en regering, der mener, at det kan betale sig at satse på kultur. Det synspunkt kan man være enig eller uenig i, men det er altså et politisk synspunkt, at vi får uendelig meget for disse penge. Når den nuværende regering så også sætter ind for rent faktisk at stoppe det sted, hvor man kan sige, at pengene fosser ud, nemlig i relation til at skabe noget

mere beskæftigelse, fordi det er bedre at få folk i arbejde end blot at betale til passive ydelser, så holder argumentationen ikke vand – for nu at blive i den sprogbrug.

Med de ord vil jeg sige tak for den opbakning, der er fra et flertal i dette Ting, til, at Kulturfonden nu kan få sit eget lovgrundlag og kan fortsætte det spændende, mangfoldige, omfangsrige og idéskabende arbejde.

Bertel Haarder (V):

Jeg vil da gerne takke kulturministeren for, at man nu gennemgår alle kulturbevillingerne gennem tiderne og ser, hvad man har fået for dem; det synes jeg er et vældig godt initiativ.

Jeg siger ikke, at det, som kulturministeren siger, er lorum-larum, jeg beskylder hende ikke for at være ikkekulturel eller historieløs, jeg har i det hele taget ikke gjort andet, end at jeg fredsommeligt har argumenteret for vores lidt vanskelige overvejelser med hensyn til, hvad vi skulle gøre med dette her, og det synes jeg ikke giver ministeren nogen anledning til at skælde hverken mig eller Venstre ud for alt muligt.

Kunne vi simpelt hen ikke få en anden tone i kulturdebatten?

Det kunne være blevet en ganske god debat, hvis kulturministeren kunne lade være på forhånd at tro, at hun har opfundet de vises sten og lade være med at være så usandsynlig hoven over for andre partier og andre personer, som jo også kan have en god begrundelse for de synspunkter, de har.

Jeg sagde oven i købet, at hvis det var for en kortere periode, og hvis vi havde pengene, kunne det da godt være, man kunne tale med os om det, men vi synes altså, det er et problem, at man ikke har pengene, og vi vil gerne gøre opmærksom på en ting, som kulturministeren synes at glemme, nemlig at danske kommuner i disse år er utrolig gode til at bruge penge på kultur. Jeg skal love for, man gør noget rundt omkring, og spørgsmålet er, om der er brug for at have denne kasse med sukker, som skal få kommunerne til at gøre det, som nogle ministerudnævnte koryfæer siger at de skal gøre.

Der er altså også et element af centralisering i dette her. Det er ikke blot kommunerne, der er villige til at bruge penge på kultur; det er borgerne også. Overalt i verden ser man, at borgerne bruger en stigende del af deres priva-

[Bertel Haarder]

te budget til kultur, og hvis ministeren tror, at skattetrykket ikke rammer kulturen, tror hun fejl, for skattetrykket rammer i allerhøjeste grad kulturen.

Derfor bliver vi altså nødt til – selv om det nu igen udløser kulturministerens grænseløse foragt – at gøre opmærksom på, at kultur altså godt i højere grad kan klares af borgere og kommuner uden statens hjælp, end kulturministeren forestiller sig, og hver gang kulturministeren tager 1 kr. fra borgerne for at hjælpe kulturen, har borgerne jo selv færre penge at bruge på kulturen. Undskyld, jeg siger det, men det er altså et ganske velargumenteret standpunkt, især for en liberal politiker, og det skal man ikke kalde akulturelt eller andet, og jeg er sikker på, at også Socialdemokratiet på et eller andet tidspunkt vil nå frem til det standpunkt, at kultur ikke bare er noget, som staten skaber ved at uddele penge efter bestemte kriterier til dem, der gør det, som staten synes er rigtigt.

Kulturministeren (Jytte Hilden):

For den, der blot er i stand til at spole et kvarter tilbage, vil det være meget let at konstatere, at hr. Bertel Haarder brugte det meste af sin tid på argumenter om penge, der fossede ud. Jeg synes, det ville være enormt skægt og spændende, hvis vi her i landet kunne få nogle kulturpolitiske diskussioner, der ikke bare kørte i den samme rille, og det glæder jeg mig da meget til at vi kommer frem til, måske senere på dagsordenen i dag og også engang til foråret.

Jeg vil da også godt sige, at man ikke skal stille staten op som det onde dyr eller sige, at dette skulle være centralistisk, for langt, langt, langt de fleste af de penge, der er brugt af Kulturfonden i de fire år, den har virket, er anvendt meget langt ude.

60 pct. af kulturbevillingerne er bevillinger i det kommunale system, kun 40 pct. kommer fra staten, og den seneste danske kulturstatistik, som kom for et par måneder siden, viser, at borgere også hertilands er utrolig villige til – og synes, det er herligt – at bruge penge på kulturen, så billedet viser altså, at den blomstrer utrolig meget. Så kan man være enig eller ikkeenig i, at der skal flere penge til et område eller mere hen til et af de små områder, hvor man synes man får meget for pengene.

Det er min vinkel på det. Så vil jeg da lige sige, at jeg ikke deler det billede med, at det er sukkerkalder til nogle små hunde, der skal sidde. Det er muligt, at det var sådan, man så på det i den tidligere regering, men jeg synes simpelt hen, at Kulturfonden er gulerødder.

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

O.k., så siger vi gulerødder.

Min slutbemærkning skal være, at når nu kommunerne engagerer sig så meget i kulturen, som de gør, og får så stort et gensvar fra borgerne, og når det drejer sig om at gavne bredden i kulturen – det er jo formålet med denne fond – hvad er der så i vejen for, at man overlader netop bredden til kommunerne?

Var det mon ikke en idé, om kulturministeren, hvis hun havde nogle ekstra penge, eller hvis vi måske kunne skaffe nogle penge fra andre ministeriers områder, satte sig for at gavne kvaliteten og lod det være statens opgave, så vi derved fik en naturlig arbejdsdeling mellem stat, kommuner og borgere. Staten skulle have til opgave at gavne kvaliteten, ganske som vi inden for forskningspolitikken, som kulturministeren kender lidt til fra sit tidligere liv, netop nu i bred enighed lader staten gavne kvaliteten. Vi kan da godt føje et ord til, nemlig eliten, for den skal vi også have, især inden for kulturen, for den smitter af på bredden.

Jeg ville foreslå, og det tror jeg mange inden for kultursektoren vil give mig ret i, at hvis man havde disse penge, kunne de måske bedre anvendes til at fremme kvaliteten og til at undgå en del af det forfald, som man ser visse steder i den statslige kultursektor.

Kulturministeren (Jytte Hilden):

Spørgsmålet om at gavne eliten hører vel i høj grad under det næste punkt på Folketingets dagsorden, hvor vi skal behandle Statens Kunstfond.

Jeg vil sige til hr. Bertel Haarder, at kvalitet jo er mange ting, og det, der vel er det spændende i et mangfoldigt samfund, er at prøve at finde ud af at give hinandens kvalitetsbegreb lidt bredde, også når det gælder den kulturelle debat.

Jeg havde i sommer meget stor fornøjelse af at være nede på Tønder Festivalen, hvor mange amatørkor med 517 mennesker bakkede

[Kulturministeren]

Sønderjyllands Symfoniorkester, som uropførte en ny symfoni med den meget kendte komponist og musiker Bo Holten i spidsen, op. Det synes jeg faktisk var utrolig spændende og et fantastisk godt eksempel på kvalitet. Hvorfor nævner jeg det? Fordi det blev støttet af Kulturfonden og havde alle de elementer i sig, som jeg synes hr. Bertel Haarder efterlyser.

Det kunne naturligvis også være spændende på et tidspunkt at få en analyse af, hvilke opgaver der skal ligge i det centrale led, og hvilke opgaver der åbenbart er lokale eller regionale.

Jeg vil godt nævne et enkelt lille eksempel på, at jeg ikke mener, man alene kan overlade det til det kommunale led, nemlig Poesiens Hus i Hirtshals. Der er ikke meget kommunal opbakning, der er meget lavt til loftet med hensyn til at forstå kvalitet i noget, der måske er lidt anderledes, så derfor tror jeg såmænd, at en kulturminister faktisk har en opgave.

Lone Dybkjær (RV):

Det er mere for en ordens skyld og for at sige, at vi selvfølgelig støtter forslaget, at jeg tager ordet på dette tidspunkt, for jeg kunne desværre ikke være her, da det var min plads i ordførerrækken; jeg var placeret i Radiotinget om noget helt andet.

Jeg er noget forbløffet over De Konservatives og Venstres holdning, men jeg ved ikke, om den undrer mig. Det har alle dage været et radikalt forslag, og skulle man have været i tvivl, kan man da ikke være det på nuværende tidspunkt, eftersom de to tidligere regeringspartier ikke længere bakker forslaget op.

Men jeg er glad for, at Kulturfonden herved bliver lovfæstet, for i en periode med forsøgsvirksomhed, behøver man nok ikke et grundlag, men hvis man skal fortsætte ud over forsøgsperioden, er det i hvert fald godt at lovfæste tingene.

Jeg er også glad for, at kulturministeren ved lov gør Kulturfonden permanent. Det betyder naturligvis ikke, at denne lov ikke på et eller andet tidspunkt, ligesom loven om Statens Kunstfond, kan ophæves, hvis man finder, at det er fornuftigt at gøre det, men det er nu meget godt at have et lovgrundlag, og det giver også det perspektiv, at man agter at fortsætte den, lige så vel som man altså fortsætter Statens Kunstfond, som vi kommer tilbage til.

Jeg synes egentlig, at der kunne være behov for at tage udgangspunkt i en lidt bredere kulturdebat. Det er der ikke plads til her, men jeg er noget forbløffet over, at hr. Bertel Haarder sagde, at staten skal stå for kvalitet og elite, for så skal der åbenbart ikke ligge kvalitet og elite andre steder.

Jeg synes da, det kan være udmærket, at staten også sætter noget i værk og lægger rammerne som f.eks. med Kulturfonden. Så kan det da godt være, den på et senere tidspunkt i højere grad skal overgå til kommunerne. Sådan gik det mig bekendt også med folkeskolen, der startede i statsligt regi, men nu i højere grad ligger i kommunerne, og det kan da være en meget fornuftig udvikling.

Når jeg er meget optaget af Kulturfonden, er det, fordi det netop er et forsøg på at få et samspil i gang i det danske samfund om kulturprojekter taget i meget bred forstand. Jeg synes, det er fantastisk uheldigt, hvis staten kun er forbeholdt noget, som hr. Bertel Haarder kalder kvalitet og elite; jeg synes i øvrigt, det er meget svært at definere kvalitet og elite så entydigt, som hr. Bertel Haarder gør det.

Jeg tror, at man, som kulturministeren sagde, netop skal prøve at diskutere kvalitetsbegrebet meget bredere, men det samspil, der skal være, tror jeg er fundamentet for, at vi kan bevare en eller anden form for folkelighed i det danske samfund, som jeg synes skal være meget mere end bare elitær.

Venstre er måske i øjeblikket ved at skille sig ud, fordi dets tankegang i højere grad er blevet elitær – fra højskole til handelsskole, som det jo lidt muntert hedder – og man forlader den gamle folkelige basis, der oprindeligt var i Venstre.

Det, jeg synes bliver specielt vigtigt – også af hensyn til den demokratiske udvikling – er at prøve at lave disse tværgående engagementer, hvor mange mennesker er indblandet, for uanset at vi selv synes, vi kan være udmærkede folketingspolitikere – det mener de fleste af os nok om os selv – så står det ikke så enkelt til med demokratiet her i landet.

Derfor ser jeg også dette projekt som en måde at få demokratiet til at blomstre på og en af de måder, som vi kan få mennesker engageret i samfundslivet på.

Vi er glade for, at det kommer til at køre videre, og vi synes, at det skal have den form,

[Lone Dybkjær]

som det har netop nu, men det kan da godt være, at det så skal se anderledes ud i løbet af nogle år; det må udviklingen vise.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

14) Første behandling af lovforslag nr. L 94:

Forslag til lov om ændring af lov om Statens Kunstfond.

Af kulturministeren (Jytte Hilden).
(Fremsat 24/11 93).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Søren Hansen (S):

Det var nemmere for hans fyrstelige højhed, Markgreven af Brandenburg, at kaste sin kærlighed og sine penge efter Johann Sebastian Bach, end det er for nutidens parlamentarikere at kaste kærlighed og penge efter nutidens kunstnere.

Men det var godt, at markgreven gjorde det, og det er godt, at nutidens politikere – repræsenterende demokratiet – har overtaget de tidligere mæceners funktion på dette område. Vi skal også både af hensyn til dem og af hensyn til os og vores eftertid give de midler, der skal til, for at nutidens Michelangelo'er og Bach'er, og hvad de hedder alle sammen, kan få en chance. Kunstfondens historie har vist, at der skal nogle brede rygstykker til for at modstå det pres, som kommer udefra.

Som sagt er det flot og godt, at demokratiet og demokratiets repræsentanter har kunnet stå distancen og nu oven i købet foreslår en mærk-

bar forøgelse af den indsats, der er tale om på dette område.

Der medtages også nye grupper i loven, og det er jo ikke så mærkeligt, da kunstlivet ligesom alt andet udvikler sig. Derfor er det naturligt, at en nyere kunstart som filmen kommer med, og at teatret også kommer med. Jeg bemærkede, at en af dem, der allerede har været på den grønne gren, og som repræsenterer billedkunsten, skrev i en kronik i en af aviserne for nylig, at han var lidt fornærmet over, at nye grupper nu kom til. Jeg har nu aldrig rigtig kunnet forstå, at de, der var privilegeret og havde været det hele vejen igennem eller i hvert fald havde haft nogle fordele i en periode, blev så fornærmet over, at nye kom til for at opnå nogle af de samme fordele. Men sådan var det altså, og det skal man vel ikke stille sig så undrende over for; men også det pres skal vi undgå at falde for.

Der lægges ca. 25 mio. kr. mere ind i fonden, og til de nye grupper er der ca. 3 mio., så der bliver altså også en ganske god portion penge til dem, der tidligere har været omfattet af loven. Det synes vi er en god idé, for de falder på et både tørt og overordentlig godt sted. Jeg tror, at når vi på et eller andet tidspunkt ser tilbage på den periode, der er gået siden begyndelsen af 1960'erne, hvor denne lov kom til i kraft af Julius Bomholt, vil noget af det, vi kan se tilbage på med størst glæde og stolthed, være det, som denne fond har været fødsels-hjælper for. Så der er god grund til at fortsætte og styrke den indsats, der har været gjort allerede, og derfor dette forslag om flere penge, som Socialdemokratiet med glæde støtter.

Grethe Fenger Møller (KF):

Jeg kan være helt enig i de betragtninger, hr. Søren Hansen gjorde, om, hvor vigtigt det er, at vi har loven om Statens Kunstfond, og om den betydning, som loven har haft, siden den blev gennemført i midten af 1960'erne. Jeg synes også, det er vigtigt, at det af det forslag, som ministeren har fremsat, klart fremgår, at de hovedprincipper, som forslaget er baseret på, fortsat er det grundlag, som fonden har haft at virke på indtil nu.

Når jeg ser på de enkelte elementer, der indgår i ministerens forslag, synes jeg faktisk, at der er meget godt i forslaget, og jeg kan være enig i, at det er vigtigt og rigtigt, at man udvi-